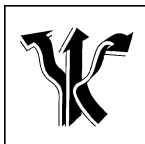

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

з дисципліни

“ЛОГІКА”

(для бакалаврів)

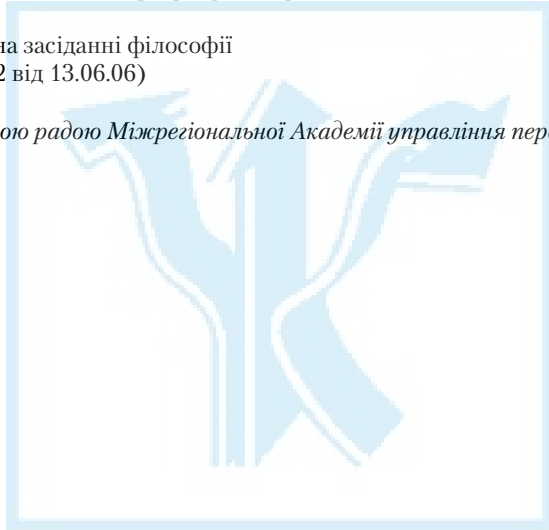
МАУП

Київ 2006

Підготовлено доцентом кафедри філософії *І. В. Богдановським*

Затверджено на засіданні філософії
(протокол № 2 від 13.06.06)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Богдановський І. В. Тестові завдання з дисципліни “Логіка” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2006. — 24 с.

Методична розробка містить пояснювальну записку, тестові завдання з дисципліни “Логіка”, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2006

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Тестові завдання з дисципліни “Логіка” підготовлені відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, типових програм вищих навчальних закладів і тематичних планів курсу.

Тести є ефективною і сучасною формою контролю знань. Вони подають студентам методичну і змістовну допомогу під час вивчення дисципліни “Логіка”. Соціально-економічні і духовні зміни в Україні протягом останніх років: здобуття незалежності, формування ринкових відносин потребують підготовки компетентних, ерудованих, висококультурних фахівців-гуманітаріїв, насамперед юридичного і економічного профілю. Досягненню цієї мети сприяє вивчення логіки, яка належить до системи наук, що становлять інтелектуальне ядро духовної культури людства. Роль і значення логіки суттєво зростають, що зумовлюється потребами НТР, передусім у широкій комп'ютеризації виробництва, керування та обслуговування.

Вивчаючи дисципліну “Логіка”, студент повинен засвоїти основні теоретичні положення курсу, оволодіти навичками застосування цих знань на практиці, тобто правильно оперувати поняттями і судженнями, використовувати у міркуваннях логічно обґрунтовані схеми умовиводів, правильно доводити і спростовувати ті чи інші положення. Важлива роль в оволодінні цими навичками належить тестовим завданням.

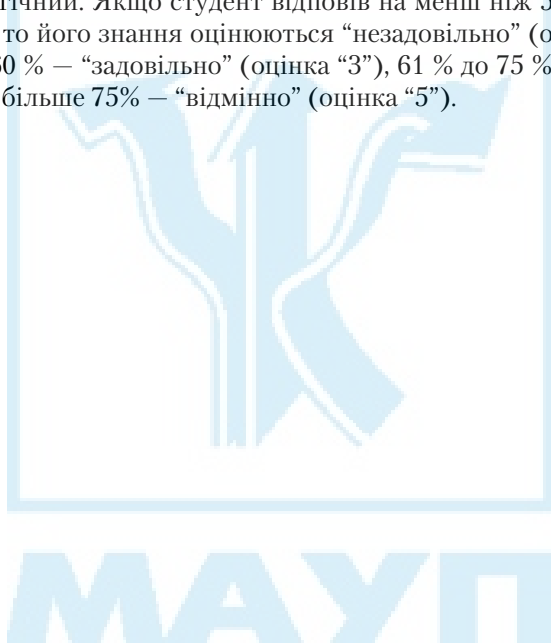
Тести підготовлені за темами, передбаченими навчальною програмою курсу дисципліни “Логіка”. Розв'язувати тестові завдання треба послідовно, в міру оволодіння окремими темами дисципліни, що забезпечить більш усвідомлене та глибоке засвоєння теоретичних положень і одночасно сприятиме формуванню логічної культури майбутніх фахівців.

Методика виконання тестових завдань і критерії оцінювання знань студента

Кожний розділ або тема містить по десять і більше тестових завдань, в яких лише один варіант відповіді є правильним. У першому розділі пропонуються завдання, в яких розкривається предмет логіки, її значення та історія. Перший розділ не розбивається на окремі теми, оскільки він має, переважно, ознайомчо-теоретичний характер. Основною частиною предмета логіки як науки і як навчальної дисципліни є форми абстрактного мислення: поняття, судження і умо-

вивід. Відповідно для перевірки рівня знань студентів щодо форм мислення автором запропоновано другий розділ, де форми мислення розбито на окремі теми. У третьому розділі розкриваються закони логіки, доведення і спростування.

Для визначення рівня знань студента з дисципліни “Логіка” останній має відповісти на запитання першого розділу і, з власної ініціативи, вибравши по одній темі у другому і третьому розділах, розв’язати всі тестові завдання, що містяться в цих темах. Студент повинен проаналізувати всі варіанти відповіді на тестові питання і визначити серед них правильні, поставивши поряд із ними знак “+” або будь-який інший аналогічний. Якщо студент відповів на менш ніж 50 % тестових завдань, то його знання оцінюються “незадовільно” (оцінка “2”), від 51 % до 60 % – “задовільно” (оцінка “3”), 61 % до 75 % – “добре” (оцінка “4”), більше 75% – “відмінно” (оцінка “5”).

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ
з дисципліни
“ЛОГІКА”:

Розділ 1. Вступ до дисципліни “Логіка”

- Темі: 1. Предмет логіки як науки. 2. Значення логіки.**
3. Історія логіки як науки

<p><i>Тест 1. Логіка як наука досліджує:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1) процеси міркування як складну динамічну систему;2) форми і закони мислення, відношення між мисленням та предметною дійсністю;3) умови, причини розвитку і функціонування мислення;4) природничо-матеріальне забезпечення процесів мислення;5) історію розвитку людських знань.	<p><i>Тест 2. Логічна правильність думки – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1) адекватне відображення у свідомості людини певної ситуації, що існує в реальності;2) правильне сприйняття предмета за допомогою органів відчуттів;3) відсутність будь-яких сумнівів;4) відповідність думки законам і формам мислення;5) інтуїтивна очевидність.
<p><i>Тест 3. Логічна семантика є розділом:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1) логічної прагматики;2) логічної семіотики;3) дискретної математики;4) теорії ігор;5) метаматематики.	<p><i>Тест 4. Сприйняття – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1) одна з форм абстрактного мислення людини;2) інтуїтивна очевидність;3) одна з форм чуттєвого (емпіричного) відображення дійсності;4) безпосередній процес міркування людини;5) фіксація певної думки за допомогою мови.

<p><i>Тест 5. Логічна істинність думки – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) інтуїтивна очевидність; 2) відповідність думки законам і формам мислення; 3) адекватне відображення у свідомості людини певної ситуації, що існує в реальності; 4) правильне сприйняття предмета за допомогою органів відчуттів; 5) відсутність будь-яких сумнівів. 	<p><i>Тест 6. Процес формалізації думки – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) виявлення змісту логічних форм мислення; 2) визначення правильності мислення; 3) встановлення структури думки; 4) визначення закономірностей процесу мислення; 5) перевірка думки на істинність (її відповідності реальній дійсності).
<p><i>Тест 7. Паралогізм – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) один з різновидів логічних помилок; 2) коло у визначенні; 3) метод логіки; 4) один з різновидів умовиводів; 5) одна з форм абстрактного мислення людини. 	<p><i>Тест 8. Виникнення логіки належить до епохи:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) сучасності; 2) Нового часу; 3) Середньовіччя; 4) Античного світу; 5) Відродження.
<p><i>Тест 9. Визначте, до якої епохи належить наукова діяльність Аристотеля:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) сучасності; 2) Нового світу; 3) Середньовіччя; 4) Античного світу; 5) Відродження. 	<p><i>Тест 10. Вкажіть, який вчений ввів у логіку квантори:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) П. Абеляр; 2) Г. Фреге; 3) Р. Карнап; 4) Б. Рассел; 5) Ф. Бекон.

Розділ 2. Форми абстрактного мислення людини

Тема 1. Поняття як форма абстрактного мислення

<p><i>Тест 1. Обсяг поняття — це:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1) одна з логічних операцій над поняттями;2) один з видів понять;3) сукупність ознак;4) сукупність предметів, наділених зазначеними в понятті ознаками;5) слово, яке означає поняття.	<p><i>Тест 2. Термін — це:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1) один з видів визначення поняття;2) слово (іноді група слів), яке має одне смислове і одне предметне значення;3) один з методів пізнання дійсності;4) структурний елемент операції поділу понять;5) результат узагальнення поняття.
<p><i>Тест 3. Зазначте вид поняття “злочин” за типом елементів обсягу:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1) пусте;2) збірне;3) одиничне;4) загальне;5) позитивне.	<p><i>Тест 4. Зазначте вид поняття “держава” за типом елементів обсягу:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1) конкретне;2) збірне;3) абстрактне;4) загальне;5) негативне;
<p><i>Тест 5. Зазначте вид поняття “талановитий” за характером ознак, що становлять його зміст:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1) конкретне;2) позитивне;3) абстрактне;4) загальне;5) негативне.	<p><i>Тест 6. Визначте вид відношення, в якому між собою знаходяться обсяги понять “планета Венера” і “друга планета від Сонця”:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1) співвідпорядкування (координація);2) суперечність (контрадикторність);3) перетин (частковий збіг);4) тотожність (рівнозначність);5) протилежність (контрарність).

<p><i>Тест 7. Визначте, в якому значенні поняття “крадіжка” і “вбивство” знаходяться щодо поняття “злочин”:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) перетину (часткового збігу); 2) співвідпорядкування (координатії); 3) протилежності (контрарності); 4) суперечності (контрадикторності); 5) підпорядкування (субординації). 	<p><i>Тест 8. Визначте, як співвідносяться поняття “дорогий” і “дешевий”:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) тотожність; 2) перетин (частковий збіг); 3) суперечність (контрадикторність); 4) співвідпорядкування (координатія); 5) протилежність (контрарність).
<p><i>Тест 9. Як Ви вважаєте, чи правильно проведено таку логічну операцію узагальнення обсягу понять: “телевізор—прилад—предмет”?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) операцію узагальнення обсягу понять проведено правильно, оскільки ми переходимо від поняття із вузьким обсягом до поняття із ширшим обсягом 2) цей приклад стосується не операції узагальнення обсягу понять, а операції визначення понять 3) операцію узагальнення обсягу понять проведено неправильно, оскільки ми переходимо від понять з одним обсягом до понять, які містять зовсім інші елементи в своїх обсягах 4) цей приклад стосується не операції узагальнення обсягу понять, а операції обмеження обсягів понять 	<p><i>Тест 10. Як Ви вважаєте, чи правильно проведено таку логічну операцію обмеження обсягу понять: “область—місто—вулиця—село”?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) операцію обмеження обсягу понять проведено правильно 2) операцію обмеження обсягу понять проведено неправильно, оскільки переходимо від понять з одним обсягом до понять, які містять зовсім інші елементи в своїх обсягах 3) цей приклад стосується не операції обмеження обсягу понять, а операції поділу понять 4) цей приклад стосується не операції обмеження обсягу понять, а операції визначення понять 5) цей приклад стосується не операції обмеження обсягу понять, а операції узагальнення обсягів понять

<p><i>Тест 11. Зазначте вид визначення: “Софізми – це логічні помилки в міркуваннях, які виникають внаслідок свідомого порушення правил або законів логіки”:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) атрибутивно-релятивне, функціональне; 2) безпосереднє; 3) неявне; 4) семантичне; 5) атрибутивно-релятивне, генетичне. 	<p><i>Тест 12. Зазначте вид логічної помилки (якщо є) в такому визначенні: “Науку, що досліджує фізичні процеси, називають фізикую”:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) коло у визначенні; 2) помилки немає; 3) занадто вузьке визначення; 4) занадто широке визначення; 5) незрозуміле визначення.
<p><i>Тест 13. Зазначте найближчий рід в такому визначенні: “Ім’я – це вираз природної або штучної формалізованої мови, що означає предмет або клас предметів”:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) означає предмет або клас предметів; 2) ім’я; 3) це; 4) вираз природної або штучної формалізованої мови; 5) найближчого роду в даному визначенні немає. 	<p><i>Тест 14. Поняття “будівля” поділене за обсягом на “двоповерхова будівля” і “не двоповерхова будівля”. Визначте, в який логічний спосіб здійснено цей поділ:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) зіставлення; 2) протиставлення; 3) дихотомічним; 4) підбору; 5) класифікації.

МАУП

Тема 2. Судження як форма абстрактного мислення

<p><i>Тест 1. Судження – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) сукупність слів, які фіксують зв'язки предметів з їх ознаками, або відношення між предметами; 2) один з методів пізнання дійсності; 3) одна з форм абстрактного мислення людини, що розкриває зв'язки предметів з їх ознаками, або відношення між предметами; 4) одна з форм емпіричного відображення дійсності; 5) множина предметів дійсності. 	<p><i>Тест 2. Матерія судження – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ознаки предметів дійсності; 2) відношення між предметами дійсності; 3) істиннісне значення судження (у двозначній логіці значення: “істина” або “хиба”); 4) смислове значення судження; 5) сукупність предметів дійсності, в судженні про які йдеться мова.
<p><i>Тест 3. За якістю судження поділяють:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) на атрибутивні та релятивні; 2) одиничні, часткові та загальні; 3) стверджувальні та заперечні; 4) істинні та хибні; 5) прості та складні. 	<p><i>Тест 4. Назвіть предикат (Р або R) у судженні: “Жодний населений пункт України не розташований в Азії”:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) жодний; 2) населений пункт; 3) населений пункт в Україні; 4) не розташований; 5) розташований в Азії.
<p><i>Тест 5. Назвіть суб'єкт (S) або суб'єкти (x, y) в судженні: “Всі моря, що омивають територію України, за площею менші ніж Середземне море”:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) усі моря, що омивають територію України; 2) усі; 3) одночасно моря, що омивають територію України, та Середземне море; 4) Середземне море; 5) за площею менші ніж Середземне море. 	<p><i>Тест 6. Вкажіть модальність у судженні: “студент Петренко впевнений, що збірна України з футболу стане чемпіоном світу у 2006 р.”:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) судженняпроможливість(різновид алетичних); 2) деонтична модальність; 3) аксіологічна модальність; 4) темпоральна модальність; 5) епістемічна модальність.

<p><i>Тест 7. Назвіть вид судження: “Жодна акула не має ніг”:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) атрибутивне загально стверджувальне (А); 2) складне кон’юнктивне; 3) атрибутивне загальнозаперечне (Е); 4) релятивне частково стверджувальне (І); 5) екзистенційне частково заперечне (О). 	<p><i>Тест 8. Вкажіть вид судження: “Не існує жодної рослини, яка б дихала легеньми”:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) одиничного заперечного релятивного; 2) загальнозаперечного релятивного; 3) загальнозаперечного екзистенційного; 4) одиничного атрибутивного; 5) частково стверджувального атрибутивного (І).
<p><i>Тест 9. Зазначте, в якому відношенні між собою за логічним квадратом перебувають такі судження: “Всі баскетболісти є спортсменами” і “Деякі баскетболісти – не спортсмени”:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) контрарності (протилежності); 2) контрадикторності (суперечності); 3) підкорення; 4) субконтрарності (підпротилежності); 5) не перебувають в жодному відношенні. 	<p><i>Тест 10. Зазначте, у якому відношенні між собою за логічним квадратом перебувають такі судження: “Деякі люди є студентами” і “Деякі люди є спортсменами”:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) контрарності (протилежності); 2) контрадикторності (суперечності); 3) не перебувають в жодному відношенні; 4) субконтрарності (підпротилежності); 5) підкорення.
<p><i>Тест 11. Вкажіть, в якому відношенні між собою за логічним квадратом перебувають судження видів: “А” та “Е”, в яких однакові суб’єкти і предикати:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) підкорення; 2) контрарності (протилежності); 3) контрадикторності (суперечності); 4) не перебувають в жодному відношенні; 5) субконтрарності (підпротилежності). 	<p><i>Тест 12. Зазначте, в якому відношенні між собою за логічним квадратом перебувають судження видів: “Е” та “О”, в яких різні суб’єкти і предикати:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) субконтрарності (підпротилежності); 2) підкорення; 3) не перебувають в жодному відношенні; 4) контрадикторності (суперечності); 5) контрарності (протилежності).

<p><i>Тест 13. Зазначте, яке відношення існує між судженнями: “Сімферополь за кількістю населення більший, ніж Євпаторія” та “Євпаторія за кількістю населення більша, ніж Судак”:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) транзитивності; 2) симетричності; 3) субконтрарності (підпроти-лежності); 4) не перебувають у жодному відношенні; 5) рефлексивності. 	<p><i>Тест 14. Зазначте, яке відношення існує між: судженнями: “Франція за площею майже однакова з Україною” та “Україна, за площею майже однакова з Францією”:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) контрарності (протилежності); 2) транзитивності; 3) симетричності; 4) не перебувають в жодному відношенні; 5) рефлексивності.
<p><i>Тест 15. Зазначте, до якого виду належить таке складне судження: “Будніми днями є понеділок або вівторок, або середа, або четвер, або п’ятниця”:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) строга диз’юнкція; 2) кон’юнкція; 3) матеріальна імплікація; 4) еквіваленція; 5) проста (звичайна) диз’юнкція. 	<p><i>Тест 16. Зазначте, коли буде хибною матеріальна імплікація:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) коли всі прості будуть разом істинні; 2) коли перше судження буде істинним, а друге – хибним; 3) коли всі прості будуть разом хибні; 4) коли перше судження буде хибним, а друге – істинним; 5) не може бути хибною взагалі.

Тема 3. Умовивід як форма абстрактного мислення

<p><i>Тест 1. Умовивід – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) одна з форм емпіричного відображення дійсності; 2) одна з форм абстрактного мислення людини; 3) слово, в якому фіксуються ознаки предметів; 4) множина предметів дійсності; 5) один з методів пізнання дійсності. 	<p><i>Тест 2. Зазначте вид умовиводу в такому логічному міркуванні: “Якщо правильно, що всі грабіжники є злочинцями, то хибним буде твердження, що деякі грабіжники не є злочинцями”.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) умовно-категоричний; 2) аналогія властивостей; 3) повна індукція; 4) простий категоричний силогізм; 5) безпосередній за логічним квадратом.
<p><i>Тест 3. Зазначте, до якого виду умовиводу (силогізму) належить схема:</i></p> <p style="text-align: center;">1) $A \rightarrow B$ 2) $\sim B$ A</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повної індукції; 2) розділово-умовних; 3) полісилогізмів; 4) умовно-категоричних; 5) розділово-категоричних; 	<p><i>Тест 4. Зазначте вид умовиводу (силогізму):</i></p> <p>“1. Якщо завтра вівторок, то сьогодні понеділок. 2. Невірно, що сьогодні понеділок. 3. Невірно, що завтра вівторок”:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) розділово-категоричний; 2) безпосередній дедуктивний за логічним квадратом; 3) простий категоричний силогізм (ПКС); 4) умовно-категоричний; 5) аналогія відношень.
<p><i>Тест 5. Зазначте вид умовиводу у такому логічному міркуванні: “Якщо правильно, що $5 > 4$, то також правильно, що $4 < 5$”, або у вигляді схеми: $5 > 4$ $4 < 5$</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) безпосередній із простого релятивного судження; 2) аналогія відношень; 	<p><i>Тест 6. Зазначте вид фігури у міркуванні, яке має форму простого категоричного силогізму (ПКС): Всі дерева є рослинами. Жоден автомобіль не є рослиною. Жоден автомобіль не є деревом.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) третя фігура ПКС;

<p>3) повна індукція; 4) простий категоричний силогізм; 5) безпосередній за логічним квадратом.</p>	<p>2) перша фігура ПКС; 3) друга фігура ПКС; 4) четверта фігура ПКС; 5) фігуру встановити неможливо.</p>
<p><i>Тест 7. Зазначте вид умовиводу (силогізму):</i> <i>“1. Всі ссавці — живі істоти. 2. Всі кити — ссавці. 3. Всі кити — живі істоти. 4. Всі касатки — кити. 5. Всі касатки — живі істоти”.</i></p> <p>1) простий категоричний силогізм (ПКС); 2) безпосередній дедуктивний за логічним квадратом; 3) складний категоричний силогізм (полісилогізм); 4) ентимема; 5) епіхейрема.</p>	<p><i>Тест 8. Зазначте вид умовиводу в такому логічному міркуванні:</i> 1. <i>“Література в нашому суспільстві — засіб виховання народу. 2. Театр в нашому суспільстві — засіб виховання народу. 3. Музика також є в нашому суспільстві засобом виховання народу. 4. Література, театр, музика — це види мистецтва, проте існують й інші його види. 5. Будь-яке мистецтво в нашому суспільстві є засобом виховання народу”.</i></p> <p>1) індуктивний; 2) дедуктивний; 3) простий категоричний; 4) полісилогізм; 5) гіпотеза.</p>
<p><i>Тест 9. Зазначте, до якого виду умовиводу (силогізму) належить схема:</i> 1. $A \vee B$ 2. $A \rightarrow C$ 3. $\underline{B \rightarrow D}$ 4. $C \vee D$</p> <p>1) розділово-категоричних; 2) умовно-категоричних; 3) аналогії властивостей; 4) розділово-умовних; 5) простих категоричних.</p>	<p><i>Тест 10. Зазначте, до якого виду умовиводу (силогізму) належить така схема:</i> 1. $A \vee B \vee C \vee D$ 2. $\underline{\sim A \wedge \sim B \wedge \sim C}$ 3. D</p> <p>1) розділово-умовних; 2) аналогії відношень; 3) умовно-категоричних; 4) розділово-категоричних; 5) полісилогізмів.</p>

<p><i>Тест 11. Дано схему індуктивного умовиводу:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. За ABC виникає a 2. За A_1BC виникає a_1 3. За A_2BC виникає a_2 4. A є причиною a <p>Зазначте, яким методом індукції було зроблено висновок, що “A є причиною a”:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) подібності; 2) відмінності; 3) залишків; 4) наслідкових змін; 5) метод визначити неможливо. 	<p><i>Тест 12. Зазначте, до якого виду умовиводу (силогізму) належить така схема:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. $S_1 \in P$ 2. $S_2 \in P$ т) $S_m \in P$ <p>$S_1, \dots, S_2, \dots, S_m, \dots, S_n$ ($1 \leq m < n$), де n є загальною кількістю предметів множини</p> <p style="text-align: center;">$\frac{\quad}{\text{Всі } S \in P}$</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) неповної індукції; 2) умовно-категоричних; 3) ентимем; 4) розділово-категоричних; 5) розділово-умовних.
<p><i>Тест 13. Зазначте вид умовиводу у такому логічному міркуванні:</i></p> <p>“1. Усі студенти МАУП повинні добре навчатися, для того щоб отримати диплом.</p> <p>2. Петренко – студент МАУП.</p> <p>3. Петренко повинен добре навчатися, для того щоб отримати диплом”.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повна індукція; 2) безпосередній дедуктивний за логічним квадратом; 3) простий категоричний силогізм; 4) умовно-категоричний; 5) аналогія властивостей. 	<p><i>Тест 14. Вкажіть, до якого виду умовиводу (силогізму) належить така схема:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. $\sim A \vee \sim B$ 2. $C \rightarrow A$ 3. $\underline{D \rightarrow B}$ 4. $\sim C \vee \sim D$ <ol style="list-style-type: none"> 1) аналогії відношень; 2) розділово-умовних; 3) простого категоричного силогізму; 4) умовно-категоричних; 5) розділово-категоричних.

Розділ 3. Закони логіки. Доведення і спростування

Тема 1. Закони логіки

<p><i>Тест 1. Під законами логіки в сучасній логіці висловлювань мають на увазі судження, які:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1) є безпосередньо очевидними;2) завжди хибні (логічні суперечності);3) можуть бути істинними або хибними (виконувані);4) утворюються внаслідок класифікації понять;5) завжди істинні (логічні тавтології).	<p><i>Тест 2. Зазначте, який закон логіки застосований у твердженні: “Я склав екзамен з математики на відмінно завдяки акуратному відвідуванню занять, систематичній самостійній роботі над курсом, опрацюванню навчальної літератури, активній участі в семінарських і практичних заняттях”:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1) заборони суперечності;2) тотожності;3) виключеного третього;4) достатньої підстави;5) комутативності.
<p><i>Тест 3. Зазначте, яке правило логіки, що впливає із закону логіки, порушується в наведеному прикладі: “Студент Леонід Петренко спочатку стверджував, що він здав літню сесію успішно, дякуючи допомозі при підготовці до іспитів, яку йому надавав студент Юрій Овадчук. Потім він запевняв, що здав би літню сесію і без допомоги Юрія Осадчука”:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1) те, що впливає із закону тотожності;2) те, що впливає із закону заборони суперечності;3) те, що впливає із закону виключеного третього;4) те, що впливає із закону достатньої підстави;	<p><i>Тест 4. Визначте, вимоги якого логічного закону порушені в наведеному прикладі: “На допиті Х. запитали, де він знаходився 19.30 год. (за Київським часом) 14.12.05. Х. відповів, що він вечеряв із друзями в кафе біля кінотеатру “Загреб”. Саме в цей час поблизу місця, де вечеряв Х. було знайдено труп М. На запитання, чи чув він якийсь шум, Х. дав заперечну відповідь. Друзі Х. підтвердили, що він перебував у вказаний час біля кінотеатру “Загреб”, проте показали, що чули шум та крики. На повторному допиті Х. теж показав, що коли він сидів у ресторані, то чув шум і крики, що лунали з того боку, де було знайдено труп М.</i></p>

<p>5) правило логіки не порушується.</p>	<p><i>Після цього він бачив, як з того місця тікав невідомий високий чоловік”. Який закон логіки порушував у своїх показаннях Х.?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) заборони суперечності; 2) тотожності; 3) виключеного третього; 4) достатньої підстави; 5) закони не порушено.
<p><i>Тест 5. Визначте, вимоги якого формально-логічного закону порушені в наведеному міркуванні:</i></p> <p><i>“1. Ручка — це предмет, завдяки якому пишуть в зошитах.</i></p> <p><i>2. Ручка — це предмет, за допомогою якого відкривають та закривають двері.</i></p> <p><i>3. Предметом, яким пишуть у зошитах, відкривають та закривають двері”.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) достатньої підстави; 2) виключеного третього; 3) заборони суперечності; 4) тотожності; 5) закони не порушено. 	<p><i>Тест 6. У п’єсі А. Чехова “Три сестри” сперечаються між собою персонажі: Солоний і лікар. Солоний каже, що чехартма — це баранина, а лікар доводить, що черемша — це цибуля. Обидва гарячкують, майже не слухають один одного, наполягають на своєму і не можуть дійти згоди. Який закон логіки вони порушують?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) тотожності; 2) заборони суперечності; 3) виключеного третього; 4) достатньої підстави; 5) закони не порушено.
<p><i>Тест 7. Встановіть, який формально-логічний закон представлений формулою $\sim(A \wedge \sim A)$:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) перший закон складної контрапозиції; 2) заборони суперечності; 3) другий закон складної контрапозиції; 4) достатньої підстави; 5) закон асоціативності для диз’юнкції. 	<p><i>Тест 8. Встановіть, який формально-логічний закон представлений формулою $((A \wedge (B \vee C)) \rightarrow ((A \vee (B \vee C)))$:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) закон дистрибутивності диз’юнкції відносно кон’юнкції; 2) закон асоціативності для диз’юнкції; 3) закон асоціативності для кон’юнкції; 4) тотожності; 5) закон дистрибутивності кон’юнкції щодо диз’юнкції.

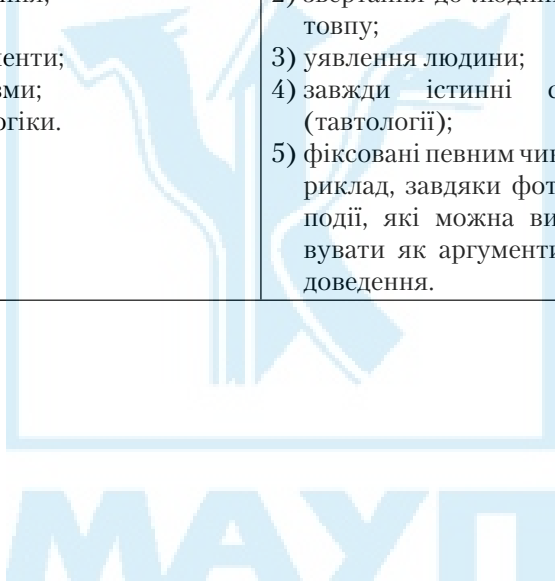
<p><i>Тест 9. Встановіть, який формально-логічний закон представлений формулою</i> $\sim(A \wedge B) \leftrightarrow (\sim A \vee \sim B)$:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) перший закон де Моргана; 2) закон асоціативності для диз'юнкції; 3) перший закон складної контрапозиції; 4) виключеного третього; 5) третій закон простої контрапозиції. 	<p><i>Тест 10. Встановіть, який формально-логічний закон може бути представлений формулами</i> $A \rightarrow A$ та $A \leftrightarrow A$:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) другий закон де Моргана; 2) перший закон простої контрапозиції; 3) заборони суперечності; 4) другий закон складної контрапозиції; 5) закон тотожності.
---	---

Тема 2. Доведення і спростування

<p><i>Тест 1. Доведення, з погляду сучасної логіки, — це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) сукупність упорядкованих фактів; 2) одна з форм мислення людини, за допомогою якої на основі одних знань розкривається істинність або хибність інших знань; 3) одна з форм емпіричного відображення дійсності; 4) логічний засіб фіксації міркувань людини; 5) інтелектуальна очевидність певного положення науки. 	<p><i>Тест 2. Визначте, вимоги якого формально-логічного закону порушені в наведеному нижче доведенні:</i></p> <p><i>Теза: Четверта планета від Сонця є богом війни римської міфології.</i></p> <p><i>Аргументи: 1) Марс є четвертою планетою від Сонця (істина) і 2) Марс є богом війни римської міфології (істина):</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) достатньої підстави; 2) виключеного третього; 3) заборони суперечності; 4) тотожності; 5) закони логіки не порушено.
<p><i>Тест 3. Теза — це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) завжди істинне судження (тавтологія); 2) фіксована певним чином (наприклад, завдяки фотозйомці) 	<p><i>Тест 4. Анагогічне доведення — це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) пряме доведення (в якому відразу підтверджується) істинність тези;

<p>подія; яку можна використувати як аргумент під час доведення;</p> <p>3) певне положення, істинність або хибність якого обґрунтовується в доведенні;</p> <p>4) предмет дійсності, що фіксується органами чуттів;</p> <p>5) парадоксальне судження науки, яке обґрунтовується в доведенні.</p>	<p>2) неправильне (помилкове) доведення;</p> <p>3) непряме доведення (таке, що “відводить у бік”), в якому істинність тези доводиться шляхом підтвердження хибності антитези;</p> <p>4) доведення, в якому для підтвердження істинності тези використовують винятково парадоксальні судження;</p> <p>5) доведення, в якому порушуються закони логіки.</p>
<p><i>Тест 5. Аргументи – це:</i></p> <p>1) логічні суперечності;</p> <p>2) вид понять, в обсягах яких узагальнюється більше одного предмета;</p> <p>3) положення, істинність яких обґрунтовується у процесі доведення;</p> <p>4) певне положення, істинність або хибність якого обґрунтовується в доведенні;</p> <p>5) положення, з яких виводиться істинність або хибність тези.</p>	<p><i>Тест 6. Дано таку формулу:</i> $A_1 \wedge A_2 \wedge \dots \wedge A_n \rightarrow T$. Вкажіть, що в цій формулі означає символ “\rightarrow”?</p> <p>1) строгу диз’юнкцію між аргументами і тезою;</p> <p>2) матеріальну імплікацію між аргументами і тезою;</p> <p>3) кон’юнкцію між аргументами;</p> <p>4) відношення логічного наслідку між аргументами і тезою;</p> <p>5) заперечення логічного наслідку між аргументами і тезою.</p>
<p><i>Тест 7. Спростування – це:</i></p> <p>1) порушення законів логіки;</p> <p>2) один із видів доведення, в якому обґрунтовується хибність тези;</p> <p>3) непряме доведення (таке, що “відводить у бік”), в якому істинність тези доводиться шляхом підтвердження хибності антитези;</p>	<p><i>Тест 8. Дано таку формулу:</i> $A_1 \wedge A_2 \wedge \dots \wedge A_n \rightarrow T$. Зазначте, що в цій формулі позначає символ “\wedge”?</p> <p>1) аргументи, які використовуються під час доведення;</p> <p>2) відношення логічного наслідку між аргументами;</p> <p>3) кон’юнкцію між аргументами</p> <p>4) звичайну (просту) диз’юнкцію між аргументами і тезою;</p>

<p>4) певне положення, істинність або хибність якого обґрунтовується в доведенні;</p> <p>5) один із видів доведення, в якому обґрунтовується істинність тези.</p>	<p>5) еквіваленцію між аргументами.</p>
<p><i>Тест 9. Як у науці називають недозволені з погляду логіки, прийоми, які іноді свідомо використовують під час доведень тих чи інших положень:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) переконання; 2) софізми; 3) експерименти; 4) паралогізми; 5) закони логіки. 	<p><i>Тест 10. Фактами називають:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) певні положення, істинність або хибність яких обґрунтовується в доведенні; 2) звертання до людини або наговпу; 3) уявлення людини; 4) завжди істинні судження (тавтології); 5) фіксовані певним чином (наприклад, завдяки фотозйомці) події, які можна використовувати як аргументи під час доведення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Арутюнов В. Х., Кирик Д. П., Мішин В. М. Логіка: Навч. посіб. для економістів. — К., 2000.
2. Бандурка О. М., Тягло О. В. Курс логіки: Підручник. — К., 2002.
3. Бартон В. И. Логика. — Минск, 2001.
4. Берков В. Ф., Яскевич Я. С., Воробьева С. В. и др. История логики: Учеб. пособие. — Минск, 2001.
5. Богдановський І. В., Льовкіна О. Г. Логіка: Опорний конспект лекцій. — К.: МАУП, 2004.
6. Бочаров В. Л., Маркин В. И. Основы логики: Учебник. — М., 1997.
7. Гетманова А. Д. Логика: Для пед. учеб. заведений. — 2-е изд. — М., 1999.
8. Гетманова А. Д. Учебник по логике. — 3-е изд. — М., 1997.
9. Демидов И. В. Логика: Учеб. пособие для юрид. вузов. — М., 2000.
10. Ерышев А. А., Лукашевич Н. П. Логика. — К.: МАУП, 2004.
11. Жеребкін В. Є. Логіка. Підручник. — 4-те вид., виправл. — К., 2001.
12. Жоль К. К. Вступ до сучасної логіки. — К., 2002.
13. Жеребкін В. Є. Логіка. Підручник для юрид. ф-ів і вузів. — 3-те вид. — К., 2001.
14. Івін О. А. Логіка. — К., 1996.
15. Иванов Е. А. Логика. — М., 1996.
16. Ивин А. А. Логика: Учебник для гуманитар. ф-тов. — М., 2002.
17. Карпинская О. Ю., Ляшенко О. В., Меськов В. С., Шрамко Я. В. Экспресс-Логика. — М., 1997.
18. Кириллов В. И., Старченко А. А. Логика: Учебник для юрид. вузов. — 5-е изд., перераб. и доп. — М., 1999.
19. Конверський А. Є. Логіка: Підручник для вузів. — К., 1998.
20. Конверський А. Є. Логіка: Підручник для студ. вищ. навч. закл. — К., 1999.
21. Курбатов В. И. Логика: Учебное пособие для студ. вузов. — Ростов н/Д, 1997.
22. Малахов В. П. Основы формальной логики: Учеб. пособие для юристов. — М., 1998.
23. Свинцов В. И. Логика: Элементарный курс для гуманитар. специальностей. — М., 1998.

24. *Сластенко Є. Ф., Ягодзінський С. М.* Логіка: Навч. посіб. — К., 2005.
25. *Тофтун М. Г.* Логіка: Посібник для студ. вищ. навч. закл. — К., 2002.
26. *Хоменко І. В.* Логіка для юристів: Підручник. — К., 2001.
27. *Хоменко І. В.* Логіка — юристам. — К., 1997.
28. *Хоменко І. В., Алексюк І. А.* Основи логіки. — К., 1996.

Додаткова

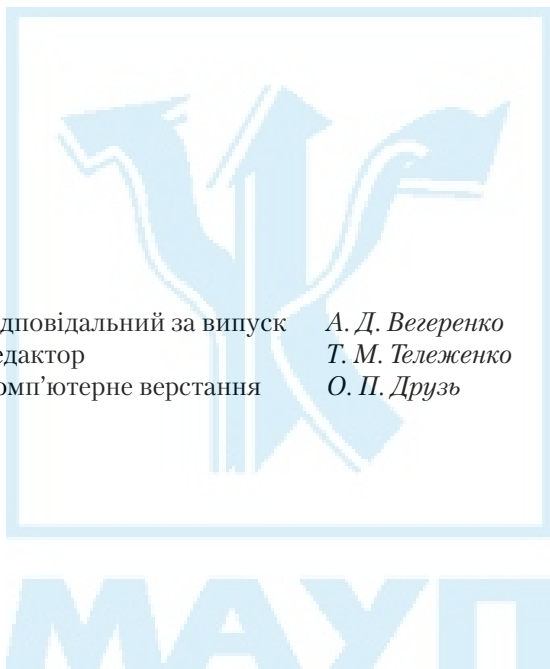
1. *Аналитическая философия: Избр. тексты.* — М., 1993.
2. *Бирюков Б. В.* Теория смысла Готлоба Фреге // Применение логики в науке и технике. — М., 1960.
3. *Брошинкин В. Н.* Практический курс логики для гуманитариев. — М., 1996.
4. *Витгенштайн Л.* Tractatus Logico-philosophicus. Філософські дослідження. — К., 1995.
5. *Гетманова А. Д.* Словарь и задачник: Учеб. пособие для студ. вузов. — М., 1998.
6. *Горский Д. П., Ивин А. А., Никифоров А. Л.* Краткий словарь по логике. — М., 1991.
7. *Жоль К. К.* Методы научного познания и логика для юристов. — К., 2001.
8. *Ивин А. А.* Искусство правильно мыслить. — М., 1986.
9. *Ивин А. А., Никифоров А. Л.* Словарь по логике. — М., 1998.
10. *Ишмуратов А. Т.* Вступ до філософської логіки. — К., 1997.
11. *Ишмуратов А. Т.* Логический анализ практических рассуждений. — К., 1987.
12. *Кондаков Н. И.* Логический словарь. — М., 1971.
13. *Карнап Р.* Значение и необходимость. — М., 1959.
14. *Лукаевич Я.* Аристотелевская силлогистика с точки зрения современной формальной логики. — М., 1959.
15. *Моррис Ч. У.* Основания теории знаков / Пер. с англ. В. П. Мурат // Семиотика. — М., 1983. — С. 37–89.
16. *Переверзев В. Н.* Логистика: Справочная книга по логике. — М., 1995.
17. *Попович М. В.* Философские вопросы семантики. — К., 1975.
18. *Почепцов Г. А.* Русская семиотика: идеи, методы, персоналии, история. — М., 2001.

19. *Рассел Б.* Исследования значения и истины. — М., 1999.
20. *Сластенко Є. Ф., Ягодзінський С. М.* Логіка: Навч.-метод. посіб. — К., 2004.
21. *Тарский А.* Истина и доказательство // *Вопр. философии.* — 1972. — № 8. — С. 136–145.
22. *Тарский А.* Понятие истины в языках дедуктивных наук // *Философия и логика Львовско-Варшавской школы.* — М., 1999. — С. 19–155.
23. *Хоменко І. В.* Логіка в задачах: Підручник. — К., 1998.
24. *Хоменко І. В.* Логіка. Практикум: Навч. посіб. — К., 2002.
25. *Фреге Г.* Логические исследования. — Томск, 1997.
26. *Фреге Г.* Смысл и денотат // *Семиотика и информатика.* — М., 1997. — Вып. 35. — С. 351–379.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тестові завдання для перевірки знань з дисципліни “Логіка”	5
Список літератури	21

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>Т. М. Тележенко</i>
Комп'ютерне верстання	<i>О. П. Друзь</i>

Зам. № ВКЦ-2782

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
39 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП